

РЕШЕНИЕ

№ 43

гр. София , 18.01.2021 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АПЕЛАТИВЕН СЪД - СОФИЯ, 4-ТИ ГРАЖДАНСКИ в публично заседание на осемнадесети януари, през две хиляди двадесет и първа година в следния състав:

Председател:	Нели Куцкова
Членове:	Яна Вълдобрева Мария Яначкова

като разгледа докладваното от Нели Куцкова Въззивно гражданско дело № 20201000502225 по описа за 2020 година

Производството е образувано по въззивната жалба на ищцата Б. П. Б., подадена срещу решението на Софийския окръжен съд, Търговско отделение, постановено по т. дело № 148/2019 г., с което искът на жалбоподателката, предявен на осн. чл.226 от КЗ /отм./ е отхвърлен изцяло като неоснователен.

Във въззивната жалба се твърди, че решението на окръжния съд е незаконосъобразно, тъй като необосновано съдът е приел, че инцидентът, при който е починал съпругът на ищцата, не представлява покрит риск по застраховка „гражданска отговорност“. Излагат се подробни доводи, че следва да бъдат съобразени нормите на Директива 72/166/ЕИО. Цитира се практика по конкретни дела на Съда на ЕС, в които е тълкувано приложението на директивата. Описва се фактическата обстановка, при която е бил увреден М. Б. и се развиват съображения относно наличието на деликт, за обезщетяването на който ответникът носи отговорност по силата на застраховката „гражданска отговорност“.

Иска се отмяна на решението и присъждане на претендираното обезщетение за неимуществени вреди в размер на 150 000 лева.

Въззиваемият ответник „ДЗИ – ОБЩО ЗАСТРАХОВАНЕ“ ЕАД чрез своя процесуален представител оспорва жалбата. В подадения срещу нея отговор изразява становище, че правилно окръжният съд е възприел тълкуването на понятието „използване на превозни средства“ по смисъла на чл.3, параграф 1 от Първа директива на ЕИО, тъй като багерът, причинил увреждането в случая е бил използван като работна машина, а не като средство за транспорт.

Иска се оставяне на жалбата без уважение и присъждане на разноски за въззивната инстанция – юрисконсултско възнаграждение.

Софийският апелативен съд, след като обсъди събраните по делото доказателства и като взе предвид доводите и възраженията на страните, намира следното:

Установено е по делото, че на 28.06.2014 г. съпругът на ищцата – М. Б., при изпълнение на работните си задължения – изграждане на битова канализация, бил ударен от работния орган на багер /кофа/, при което получил тежки травматични увреждания, в резултат от които на 14.07.2014 г. починал.

От приложения към исковата молба протокол, съставен на 07.08.2014 г. за резултатите от извършеното разследване на злополуката, станала на 28.04.2014 г. е видно, че разследващите са приели за установени следните обстоятелства, при които е настъпила злополуката: На 28.06.2014 г. М. Б., багеристът В. Т. и други техни колеги работели на подобект „Частично изграждане на битова канализация“ в с. Врачеш, община Ботевград. След като било установено, че един от пръстените на ревизионна шахта бил поставен накриво, пръстенът бил повдигнат с багера. В този момент М. Б. бил зад багера, в близост до шахтата и давал указания на багериста за повдигане и поставяне на пръстена. Машинистът на багера нямал видимост към пострадалия и когато чул указанието да спуска пръстена, работният орган на багера ударил Б. и той паднал в изкопа с травми на главата.

Протоколът е подписан с особено мнение от присъствалата на разследването Б. Б..

Установено е също, че срещу багериста В. Т. и техническия ръководител И. И. е образувано наказателно производство по чл.123, ал.1 от НК – НОХД № 200/2019 г. по описа на Софийския окръжен съд. В представения по делото обвинителен, изготвен на базата на събраните в досъдебното производство доказателства, акт прокурорът е

приел фактическа обстановка, не напълно съвпадаща с констатациите на органите на НОИ. В обвинителния акт е прието, че каналджията М. Б. е влязъл в изкопа, за да напасне ръчно бетонния пръстен. Б. хванал двата края на стоманеното въже, на което висял пръстенът и извикал на багериста В. Т. „Пускай!“ Т., който нямал видимост към това, което се случва в изкопа, спуснал пръстена, при което работният орган на багера /кофата/, ударил Б. в областта на главата – дясна лицева половина.

При извършената служебно справка в деловодните системи на Софийския окръжен съд, Софийския апелативен съд и Върховния касационен съд се установи, че с присъда от 29.01.2010 г. двамата подсъдими – В. Т. и И. И., са били признати за виновни за извършено престъпление по чл.123 от НК. Присъдата е изменена от Софийския апелативен съд с решение от 17.06.2020 г., постановено по ВНОХД № 265/2020 г. само в частта относно размера на наказанието на единия от подсъдимите. Решението на САС е било потвърдено от ВКС, 3-то наказателно отделение с решение от 13.01.2021 г. по наказателно дело № 672/2020 г. Изходът от наказателното дело не е от решаващо значение за настоящия граждански спор, но се посочва за пълнота на изложението.

Разпитаният от окръжния съд по настоящото дело свидетел В. Т. установява факти, аналогични на изложените в обвинителния акт. Пред съда е заявил, че не помни, дали М. Б. е бил с поставена предпазна каска.

Окръжният съд е допуснал и приел автотехническа експертиза. В заключението на вещото лице инж. А. П. е описан същият механизъм на злополуката, какъвто е изложен и в обвинителния акт. Според експерта, водещата, основна причина за възникване на произшествието е, допускане в областта на работния обсег на багера да престоява пострадалият М. Б. в момент, в който с багера се изпълняват строително-монтажни работи. В съдебно заседание на 23.01.2020 г. инж. П. е обяснил, че багерът е земекопна машина, която не е предназначена за строителни дейности. Но основната причина не е това, че машината не е ползвана по предназначение, а това, че е допуснато в обсега ѝ да има човек.

По делото не се спори, че машината „багер“ е застрахована за риска „гражданска отговорност“ в ответното застрахователно дружество.

За установяване на претърпените от ищцата неимуществени вреди пред окръжния съд са разпитани свидетелките А. Д. – майка на Б. Б. и К. Б. – нейна свекърва. И двете свидетелки установяват, че ищцата изключително тежко понесла

смъртта на съпруга си, през годините мъката ѝ не е намаляла. Въззивният съд приема, че ищцата е претърпяла и продължава да търпи тежки нематериални вреди, изразяващи се в болка и скръб от внезапната загуба на своя съпруг, с когото е живяла в условия на разбирателство и взаимна обич.

Основният спорен въпрос пред въззивния съд обаче не е, дали са установени вредите, за които ищцата претендира обезщетение. За да се произнесе съдът по искането за обезщетяване на тези вреди, следва на първо място да прецени, обхваща ли застраховката за риска „гражданска отговорност“ на автомобилистите и случай, при който моторното превозно средство не се е движело, а е било използвано за монтиране на бетонови пръстени на канализация и именно при тази дейност са причинени смъртоносните телесни увреждания на работещия на обекта М. Б..

По този въпрос и двете страни се позовават на практика на Съда на ЕС относно тълкуване на понятия, съдържащи се в директиви, приети от ЕС с цел синхронизиране на законодателството на държавите членки относно гражданската отговорност за вреди, причинени при използване на моторни превозни средства.

Известно е, че четирите така наречени „моторни директиви“ са кодифицирани в Директива 2009/13/ЕО на Европейския парламент и на Съвета относно застраховката „Гражданска отговорност“ при използване на моторни превозни средства и за контрол върху задължението за сключване на такава застраховка. С Директива 2009/13/ЕО е отменена Първа директива, но в чл.29 от кодифициращата директива изрично е посочено, че „Позоваванията на отменените директиви се считат за позовавания на настоящата“. От горното следва, че и тълкуванията на отменените директиви, дадени от СЕО/СЕС следва да се считат за обвързваща националните съдилища съдебна практика – чл.633 от ГПК.

Следва да се отбележи, че и българското законодателство е синхронизирано с посочените директиви, включително и относно задължителната застраховка „гражданска отговорност“ – както в сега действащият КЗ, така и в този, приложим към 2014 г. По силата на чл.257, ал.1 от КЗ /отм./, обект на застраховане е гражданската отговорност на физическите и и юридически лица за причинените от тях вреди, свързани с притежаването и/или използването на моторни превозни средства, за които застрахованите отговарят.

Съгласно чл.267, ал.1 от КЗ /отм./, застрахователят по задължителната застраховка „гражданска отговорност“ покрива отговорността на застрахования за причинените на трети лица, в това число пешеходци, велосипедисти и други участници

в движението по пътищата, вреди вследствие на притежаването или използването на моторно превозно средство.

Съгласно § 6, т.10 от ПЗР на ЗДвП, „Пътно превозно средство“ е съоръжение, придвижвано по пътя на колела и използвано за превозване на хора и/или товари. Към пътните превозни средства се приравняват трамваите, тракторите и самоходните машини, които се придвижват по пътищата“. Сходна дефиниция на понятието „превозно средство“ се съдържа и в чл.1, § 1 – „Определения“ на Директива 2009/103/ЕО, съгласно който „Превозно средство“ означава всяко моторно превозно средство, което е предназначено да се движи по суша и може да бъде задвижвано от механична сила, но не се движи по релси, както и всички ремаркета, дори и да не са прикачени“.

Процесуалният представител на ищцата се позовава на Директива 72/166/ЕИО на Съвета /т.н. „Първа директива“/ и на тълкуването на Съда на ЕС по дело **C-162/13**. По това дело – *Damijan Vnuk* срещу *Zavarovalnica Triglav d.d.*, Съдът е бил сезиран от национален съд в Словения със следния преюдициален въпрос: *„Трябва ли понятието „използване на превозни средства“ по смисъла на член 3, параграф 1 от Първа директива да се тълкува в смисъл, че не покрива обстоятелствата в конкретния случай, когато застрахованото при ответника лице е блъснало стълбата, на която се е намирал жалбоподателят, с трактор с ремарке по време на събиране на бали сено в плевня, тъй като не е налице контекст на движение по пътищата?“*

В решението си по горното дело, постановено на 04.09.2014 г., СЕС приема, че **„Член 3, параграф 1 от Директива 72/166/ЕИО на Съвета от 24 април 1972 г. относно сближаването на законодателствата на държавите членки относно застраховката „Гражданска отговорност“ при използването на моторни превозни средства и за прилагането на задължението за сключване на такава застраховка трябва да се тълкува в смисъл, че съдържащото се в него понятие „използване на превозни средства“ включва всяко използване на превозно средство, което отговаря на обичайната функция на това превозно средство. Така в това понятие би могла да се включи маневрата на трактор в стопански двор, за да вкара в хамбар прикачено към него ремарке, като разглежданата по делото в главното производство, което запитващата юрисдикция трябва да провери“.**

Понятието „ползване“ на превозно средство, съдържащо се в чл.3, § 1 от Директива 72/166/ЕИО е тълкувано в решението на СЕС – голям състав, постановено на 28.11.2017 г. по дело **№ C-514/16**, на което се позовава ответното застрахователно дружество. Това решение е постановено по *„Преюдициално запитване –*

Задължителна застраховка „Гражданска отговорност“ при използването на моторни превозни средства — Директива 72/166/ЕИО — Член 3, параграф 1 — Понятието „използване на превозни средства“ — Произшествие в земеделско стопанство — Произшествие, в което е участвал селскостопански трактор, който не се е движел, но е бил с включен двигател, за да задвижва помпа за пръскане с хербицид“, отправено от Апелативния съд в Гимараеш, Португалия. Тълкуването на Съда е, че **„Член 3, параграф 1 от Директива 72/166/ЕИО на Съвета от 24 април 1972 година относно сближаване на законодателствата на държавите членки относно застраховката „Гражданска отговорност“ при използването на моторни превозни средства и за прилагане на задължението за сключване на такава застраховка трябва да се тълкува в смисъл, че съдържащото се в тази разпоредба понятие „използване на превозни средства“ не обхваща случая, в който селскостопански трактор е участвал в произшествие и основната му функция към момента на настъпване на това произшествие не е била да служи като средство за транспорт, а да генерира, като работна машина, двигателната сила, необходима за задвижване на помпата на хербицидна пръскачка.“**

От цитираните решения на СЕС се налага изводът, че понятието „използване на МПС“ следва да се тълкува като използването му като превозно средство, а не използването му за други цели или за изпълняване на други функции извън тези на транспортно средство. В случая използването на багера е било в качеството му на строително-монтажна машина, която към момента на злополуката не се е движела и не е била използвана като средство за транспорт.

С оглед на установените факти – причиняване на увреждането в резултат от неправомерна човешка дейност, а не от свойствата на вещта „багер“, не би могло да се приеме и наличието на предпоставките на чл.50 от ЗЗД – отговорност за вреда от вещ. Само ако беше установена хипотезата на чл.50 от ЗЗД, то тогава според чл. 257 и чл.267 от КЗ /отм./ и утвърдената национална съдебна практика, за застрахователя би възникнало задължение за обезщетяване на вредите по риска „гражданска отговорност“.

Поради изложеното по-горе, въззивният съд споделя изводите на първоинстанционния, че застрахователят на риска „гражданска отговорност“ на моторното превозно средство „багер“ не дължи заплащане на обезщетение за вредите, причинени в резултат от използването на това превозно средство за други цели, а не като транспортно такова.

С оглед на изложеното, първоинстанционното решение следва да бъде потвърдено.

Поради неоснователността на въззивната жалба на ищцата, същата следва да заплати на ответника по жалбата разносните за въззивната инстанция, представляващи юрисконсултско възнаграждение в размер на 100 лева.

Воден от горното, Софийският апелативен съд

РЕШИ:

ПОТВЪРЖДАВА решението на Софийския окръжен съд, Търговско отделение, IV състав, постановено на 20.03.2020 г. по т. дело № 148/2019 г.

ОСЪЖДА Б. П. Б. с ЕГН ***** от с. ***, община ***, ул. „****“ № *, да заплати на „ДЗИ – ОБЩО ЗАСТРАХОВАНЕ“ ЕАД с ЕИК 121718407, със седалище и адрес на управление гр. София, бул. „Витоша“ № 89Б юрисконсултско възнаграждение за процесуално представителство пред Софийския апелативен съд в размер на **100** /сто/ лева.

Решението подлежи на обжалване с касационна жалба пред Върховния касационен съд на Република България в едномесечен срок от връчването му, при спазване на изискванията на чл.280 и чл.284 от ГПК.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____